

JOAN CAMPS, HISTORIADOR

D'entre els nombrosos buits que ha deixat en Joan amb la seva mort cal destacar, de forma rellevant, el de la historiografia. En Joan formava part d'una generació d'historiadors joves que, íntimament relacionada amb el llegat de Jaume Vicens i Vives, es replanteja, d'una manera permanent, el sentit, la finalitat, els objectius i la metodologia de la història. En aquest sentit, els qui el coneixiem de fa temps sabíem que la història no era només la seva professió, una activitat professional més. La història, per en Joan, era, sobretot, una dèria, una passió, una justificació de la seva existència que li servia per a entendre el present i per explicar-lo als altres. En definitiva, una arma contra les actuals injustícies i un instrument de futur.

La seva entrada a la Universitat de Barcelona, com a estudiant, l'any 1965, anava ja encaminada cap al que a poc a poc esdevindria la seva definitiva vocació. Alumne brillant, no cal dir-ho, acaba la carrera en l'especialitat d'història moderna i contemporània l'any 1970, i desseguida s'incorpora a la Universitat com a professor. A partir d'aquest moment, la seva activitat té dues vessants indistingibles i complementàries: la pedagogia i la investigació, tan difícils de combinar a l'actual Universitat espanyola. En el primer camp, trobem sis anys de tasca ininterrompuda explicant la Història, amb majúscules, aquella història tan diferent a la dels manuals, la Història que, com deia Gramsci, "es refereix als homes, a tots els homes que sigui possible, a tots els homes del món en quant s'uneixen entre sí en societat, i treballen i lluiten i es milloren a si mateixos". Aquesta era la concepció i la definició que en Joan donava del seu treball, i així ho poden confirmar els centenars

8 - Granoll. C.C.

d'estudiants que durant aquests anys han passat per les seves classes.

La seva tasca d'investigació, truncada ara, no era, aliena a aquest concepte, ni al seu tarannà polític. Si la lluita d'en Joan havia estat, permanentment, una lluita per l'emancipació nacional de Catalunya i per l'emancipació social de la classe a la que, pels seus orígens, pertanyia; el seu treball d'investigació s'adreça fonamentalment a buscar els orígens històrics de la seva lluita. El seu primer treball historiogràfic fou la seva tesi de llicenciatura, presentada l'any 1971, sobre la guerra dels matiners del 1846, una guerra aparentment carlina, en la que el descontent dels camperols, catalans capitalitzats pels carlins, s'enfrontà amb uns plantejaments foralistes democratitzants, que combatien, sobretot, el centralisme absolutista dels Borbons. En Joan buscava, amb el seu treball, i els va trobar, els primers indicis d'una actitud política d'affirmació catalana autènticament popular.

Després de presentar una primera aproximació de la seva hipòtesi de treball, va continuar, durant quatre anys més, indagant en arxius catalans i de fóra de Catalunya, per a poder presentar un treball ben acabat. Repetits viatges a arxius de Montpeller, Perpinyà i París li varen servir per a confirmar les seves hipòtesis, que presentà com a tesi doctoral el setembre de 1975, ara fa poc més d'un any. Aquest treball, inèdit encara, és important sense dubte, per quant bandeja, d'una manera definitiva, les tesis encaminades a confondre els orígens del catalanisme contemporani amb els interessos de classe de la burgesia, i per damunt d'això, perquè ens descobreix un episodi important de la nostra història del segle XIX.

El rigor científic i metodològic amb que treballava en Joan -premiat pel seu tribunal de tesi amb un Excel·lent "summa cum laude"- quedava també ben evidenciat en el seu treball.

Però, per damunt de tot, en Joan era, al que fa a les relacions professionals, un company immillorable. La seva honrada professional, rigurosa i estricta, les moltes dedicades a estudiar-recordeu el seu estudi, atapat de llibres- trobaven una plena equivalència en el tracte amb els companys. En Joan, professor no numerari del Departament d'Història Moderna, estava preocupat, com tots nosaltres, per la crisi universitària d'aquests darrers anys, i es trobava també compromès en la lluita pel millorament de la Universitat, o, més ben dit, per la transformació d'una Universitat que li havia estat imposada per una altra de nova, que concebia científica, democràtica i catalana.

En Joan, però, ja no podrà veure la Universitat per la que lluitava, com no podrà veure publicada la seva tesi. Aquests són ara els nostres objectius immediats. Com deia al principi, i no és un tòpic, ha deixat un buit important dins la jove historiografia catalana. Coneixedor profund del segle XIX català, l'obra acabada que ens ha llegat és suficient per a confirmar les esperances que tots havíem posat en ell. Amb la seva mort premtura hem perdut, sí, un historiador, però hem perdut, sobretot, un company, un amic sense qui ens serà difícil arribar a les fites que entre tots ens havíem fixat.

Pelai Pagès i Blanch
Professor Universitari